

V BUDĚJOVICKÉM KRAJI IN BUDĚJOVICE REGION

Kraj představuje geograficky poměrně uzavřený celek, jehož jádro tvoří jihočeská kotlina. Na jihozápadě je obklopena Šumavou, na severozápadě výběžky Brd, na severu Středočeskou žulovou vrchovinou, na východě Českomoravskou vrchovinou a na jihovýchodě Novohradskými horami. V Jihočeské kotlině se rozkládají dvě pánve, Českobudějovická a Třeboňská.

V kraji o rozloze 10 055 km² rozděleném na sedm okresů žije v 623 obcích celkem 626 867 obyvatel. Největším městem jsou České Budějovice s téměř 100 tisíci obyvateli, následuje Tábor a Písek, Jindřichův Hradec, Strakonice, Český Krumlov a Prachatice.

V období let 1654 až 1751 byly dnešní jižní Čechy rozděleny na dva kraje, Bechyňský (se sídlem v Bečyni) a Prácheňský (se sídlem v Písku). Rozdělení na tyto dva kraje bylo na základě tzv. berní ruly a vycházelo ze středověkého rozdělení území Čech. Budějovice a Tábor patřily do kraje Bechyňského, ale například Hluboká a Prachatice již do Prácheňského. Kraje zahrnovaly celé území dnešního Budějovického kraje a většiny Pelhřimovska. Součástí Prácheňského kraje byly také Horažďovice a Sušice a téměř celá Šumava (dnes Plzeňský kraj, dříve Západočeský kraj). Východní okraj oblasti respektoval historickou zemskou hranici Čech a Moravy.

Poprvé se objevuje Budějovický kraj se

sídlem v Budějovicích Českých v letech 1751 až 1849. Jižní Čechy byly rozčleněny na tři kraje: Prácheňský (Písek), Budějovický a Táborský (Tábor). Mezi ně bylo rozděleno území dvou předešlých, tzv. velkých, krajů.

KOMUNIKAČNÍ EUROKORIDOR SEVER-JIH

Za příčinu málo rozvinutého podnikatelského klimatu a zanedbané infrastruktury byla dle provedených analýz označena periferní poloha regionu způsobená blízkostí hranice se státy západní Evropy, která díky historickému vývoji znamenala kromě „umělého vylidnění“ především omezení investic do regionu. Se stejným problémem se potýkají všechny regiony ležící na předělové hranici. Mnohdy úspěšné regiony s vynikajícími podmínkami pro rozvoj podnikání či cestovního ruchu se díky politické moci staly periferií, představující „konec světa“. Tato situace přitom nepostihla jen regiony na „východní“ straně hranice, ale i regiony v sousedních členských státech EU.

Myšlenka vyšší efektivity realizovaných investic vložených do obnovy infrastruktury a odstranění mnohdy limitující periferní polohy byla počátkem vzniku projektu **Komunikační Eurokoridor Sever Jih** (ECNS). Cílem projektu se stalo vytvoření uskupení regionů jako prostředku pro spolupráci současných i kandidátských zemí v „Europrostoru“ od oblasti Baltského a Severního moře po Jadran, ve kterém spoluvytvářejí „Eurokoridor“ jako nejkratší přirozenou osu centrálním prostorem Evropy propojující sever a jih kontinentu (obr. 1). Obnovení komunikace mezi regiony při řešení společných problémů a prioritních investic, jejichž dopad přesahuje hranice regionů, pozitivně ovlivňuje i regiony sousedící, zvyšuje efektivitu realizovaných investic do obnovy a budování infrastruktury, odstraňuje limitující periferní polohu některých území provázáním priorit regionů v celek a hledáním pozitivních multiplikačních a synergických efektů. Cíle projektu podpoří i plánovaný IV. železniční koridor procházející ze středních Čech přes České Budějovice směrem na jih do Rakouska.

PRESTA JIŽNÍCH ČECH

Cena PRESTA (název vznikl spojením slov – prestižní stavba) je udělována stavbám realizovaným na území jihočeského regionu. Oblastní pobočka ČSSI za spolupráce s ČKA, ČKAIT a SPS uspořádaly dva ročníky soutěže. Motivem k jejímu pořádání je potřeba zviditelnění úrovně výstavby, jak ze strany investorů, tak projektantů a stavebních organizací. Akce ukazuje vývoj současné stavební scény, dobré výsledky práce architektů, projektantů a stavebníků veřejnosti a stala se významnou propagační kvalitní výstavby v jižních Čechách. Přehlídka PRESTA 2000-2002 se konala pod záštitou hejtmána Jihočeského kraje RNDr. Jana Zahradníka a byla finančně podpořena Krajským úřadem Jihočeského kraje. Dále uvádíme výběr z oceněných staveb minulých ročníků.

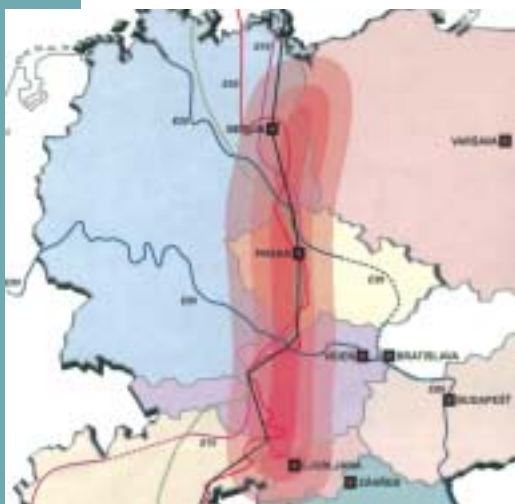
Gymnázium Písek – dostavba

V kategorii Občanské a průmyslové stavby (novostavby) porota udělila titul PRESTA dostavbě tělovýchovných a učebních prostor Gymnázia Písek (obr. 2) za slohově čistý soudobý architektonický výraz významově přesahující rámec regionu, za citlivé začlenění tvarově výrazné novostavby do prostředí městského vnitrobloku, vtipnou kombinaci hmot a přírodních povrchů materiálů, nápaditý architektonický

Obr. 2 Dostavba gymnázia v Písku
Fig. 2 Completion of the secondary school building in the town of Písek

Obr. 1 Komunikační Eurokoridor Sever-Jih
Fig. 1 Communication Eurocorridor North-South

detail a jeho kvalitní řemeslné zpracování.

Projektant: FACT v. o. s., Ing. arch. V. Krajič; Ing. arch. L. Monhart; stavebník: Gymnázium Písek; zhotovitel: Kočí, a. s., Písek

Panelové sídliště Nad Lužnicí

Minulá doba opomíjela údržbu, důraz byl kladen na extenzivní rozvoj. Příkladem tohoto přístupu jsou mnohá sídliště. V roce 1995 bylo započata regenerace sídliště Nad Lužnicí (obr. 3), největšího sídliště v Táboře s hustotou osídlení až 350 obyv./ha. Do sídliště z betonových panelových domů se podařilo vnést zeleň, rekonstruovat, dobudovat a obnovovat dětská a sportovní hřiště, zrekonstruovat chodníky, vybudovat parkovací dům, polyfunkční pečovatelský dům pro starší občany a mladé rodiny s dětmi, započala výstavba atletického areálu... Potvrdilo se, že pravidelná údržba jednotlivých ploch a obnova zdemolovaných prvků městského mobiliáře vedou k sounáležitosti občanů s prostorem a k omezení vandalismu [1].

Drobná architektura oživuje prostor

Obr. 3 Panelové sídliště Nad Lužnicí, Tábor
Fig. 3 Housing estate with prefab concrete panel buildings "Nad Lužnicí", Tábor

O celkové atmosféře ve městě nerozhoduje pouze vzhled „velkých“ budov a objektů, ale i drobná architektura, která doplňuje celkový dojem. V Prachaticích je věnována patřičná pozornost městskému mobiliáři (lavičky, pítka, informační sloupky...), i dalším prvkům. Město počátkem 90. let vybudovalo příjemné posezení s fontánkou Olbrama Zoubka a sochou Otto Herberta Hajeka připomínající oběti totalitních režimů. Trojici uměleckých děl v tomto prostoru uzavírají největší sluneční hodiny ve střední Evropě (obr. 4). Betonové hodiny byly realizované už na počátku 70. let; v roce 2001 byly rekonstruovány a včleněny do nové úpravy bezprostředního okolí.

Obr. 4 Prvky drobné městské architektury, Prachatice

Fig. 4 Elements of small urban architecture, Prachatice

Oprava hydrostatického jezu Huber-Lutz na Vltavě v Loučovicích

Tzv. Nový jez, unikátní vodní dílo, již jediné svého druhu v Evropě, byl postaven ve 30. letech 20. století. Jez Huber-Lutzova typu původně vzdouval vodu do náhonu, který přiváděl vodu do elektrárny pod Čertovými proudy a v době plavby dřeva sloužil i pro tento účel. Ztratil však svůj význam po vybudování vodního díla Lipno, kdy byla veškerá voda z přehradu vedena přes podzemní elektrárnu a tunelem do VD Lipno II-Vyšší Brod. Koryto Vltavy bylo v tomto úseku syceno pouze vodou z mezipodolí, elektrárna pod Čertovými proudy byla vyřazena z provozu a jez nebyl udržován.

Zavedením vyššího sanačního průtoku vznikly podmínky pro rekonstrukci jezu (obr. 5), která byla provedena na základě

Obr. 5 Nový jez na Vltavě v Loučovicích
Fig. 5 New weir on the Vltava River in Loučovice

pozůstatků původní dokumentace. Povodí Vltavy svým rozhodnutím o obnově funkčnosti tohoto díla (byla rovněž osazena turbína malé vodní elektrárny s výkonem cca 300000 kWh ročně) vyzdvihlo jeho historický a krajinnotvorný význam.

Návrh sanace vycházel z důkladného průzkumu stávajícího stavu a obecných zásad sanace betonových a železobetonových konstrukcí. Odstranění narušených povrchových vrstev až na zdravý podklad bylo provedeno ručně s následným očištěním konstrukce vodním paprskem s tlakem 90 MPa. Pro ošetření výztuže byly na základě posouzení zbytkových vlhkostí podkladních vrstev vybrány pouze cementové materiály. Pro konzervaci výztuže byl navržen materiál, který při dvojnásobném nátěru vytváří dostatečnou tloušťku ochrany zamezující přístupu kyslíku, resp. vlhkosti nezbytné k vytvoření elektrolytu, a vytváří vysoce zásadité prostředí, které zajišťuje její pasivaci. Po nanesení sanačních malt a obnovení krycí vrstvy výztuže/reprofilaci byly začištěny a vyrovnány povrchové vrstvy a provedeny ochranné nátěry.

Stavebník, projektant, zhotovitel: Povodí Vltavy, s. p., závod Horní Vltava Č. Budějovice.

Dům s pečovatelskou službou v Českých Budějovicích

Obr. 6 Dům s pečovatelskou službou, České Budějovice

Fig. 6 Community care service house, České Budějovice

Nový dům s pečovatelskou službou byl realizován na základě vítězného návrhu z roku 1997 na rozšíření stávajícího objektu z osmdesátých let. V nesourodém sídlištním prostředí z šedesátých až devade-

sátých let působí čtyřpodlažní budova na půdorysu polygonální elipsy jako solitér, který svou hmotou formuje prostor přilehlé ulice. Na východní straně vzniká mezi stávajícím a novým pečovatelským domem parkový prostor s můstkem spojujícím oba objekty s kaplí.

Konstrukční systém je kombinovaný – stěnový se železobetonovými sloupy, stropy tvoří filigránové železobetonové desky. Stěny kaple tvoří příznaný železobetonový monolit. Založení objektu je na pilotách. Obvodový plášť je vyzdívaný s tepelnou izolací a obkladem z cementovláknitých desek (obr. 6). Prostory společných teras a hlavního vstupu jsou obloženy dřevem.

Autoři: ABM architekti, Praha; investor: Město České Budějovice; dodavatel: Českobudějovická pozemní stavby, s. r. o.

Bytový dům se startovními byty v Třeboni

Obr. 7 Bytový dům, Třeboň
Fig. 7 Block of flats, Třeboň

Startovní byty jsou určeny pro specifické potřeby sociální skupiny mladých rodin s malými dětmi. Drobné měřítko malého města, okolních staveb a jejich členění určuje ráz nového objektu, který svou

hmotou vytváří plynulý přechod mezi menší původní zástavbou a novými bytovými jednotkami. Pro zachování daného měřítka jsou fasády domu rozčleněny drobnými prvky (římsy, nadokenní konzoly, balkony, pavlače atd.) převážně z pohledového betonu. I ve vnitřních společných komunikačních prostorách (chodbách a schodištích) je často použit pohledový beton (obr. 7).

Autoři: S.H.S. Architekti, Praha; investor: Město Třeboň; dodavatel: Stavcent, a. s., Jindřichův Hradec

REZERVNÍ PŘÍVOD Z NÁDRŽE ŘÍMOV NA ÚPRAVNU VODY PLAV

Dne 14. listopadu 2003 proběhlo slavnostní zakončení projektu Jihočeského vodárenského svazu Rezervní přívod z nádrže Římov na úpravnu vody Plav. Projekt v celkové hodnotě 37 010 894 Kč z 85 % (31 459 260 Kč) financovala Evropská unie z programu ISPA. Dodavatelem stavby byl HOCHTIEF VSB, a. s., implementační agenturou byl Státní fond životního prostředí [3] (obr. 9).

Vodárenská nádrž Římov na řece Malši s úpravnu vody Plav zajišťuje dodávky vody pro rozsáhlou oblast Jižních Čech s téměř 400 000 obyvateli. Při povodni v srpnu roku 2002 došlo při vypouštění nadkritického množství vody z přehrad [2] k poškození břehu řeky Malše (obr. 8) a také potrubí, které přivádí surovou vodu do 8,3 km vzdálené úpravně vody Plav. Voda poničila i most přes řeku Malši, po kterém je potrubí vrchem převáděno přes vodní tok. Rovněž toto potrubí DN 1400 bylo poškozeno a jeho uložení bylo ze statického hlediska riskantní.

Projekt odstranil nejkritičtější článek v zásobování vodou přiložením rezervního potrubí o profilu DN 1000 mm k poškozenému v délce 870 m. Rezervní potrubí bylo uloženo v zabezpečeném terénu cca 10 m od břehu řeky. Pro dvě potrubí DN 1000 mm byl proveden nový přechod řeky Malše dlouhý cca 300 m se shybkami délky cca 50 m. Tím byl odstraněn rizikový přechod mostu.

Výstavba rezervního přívodu nezajistila jen obnovu poničeného přívodního řadu a odstranění následků povodní, ale nový projekt znamená především lepší zabezpečení vodárenské soustavy jižních Čech

Obr. 9 Slavnostní ukončení stavby
Fig. 9 Festive completion of the building project

Obr. 8 Poškozený přívod do úpravně vody Plav

Fig. 8 Damaged inlet in the water treatment plant, Plav

Literatura:

- [1] Regenerace prostoru – Jižní Čechy, ABF 2002
- [2] Kučera R., Broža V.: Účinky mimořádné povodně v srpnu 2002 na vodní díla v povodí Vltavy, Beton TKS 1/2003, str. 10-13
- [3] Tisková zpráva Hochtief, a. s.

a její přípravu na krizové situace. Obyvatelé kraje se nebudou muset obávat přerušení dodávek vody i v takových situacích, jakou byla loňská srpnová povodeň.

Z téměř miliardových škod, které loňské záplavy způsobily na mostech a komunikacích v majetku Jihočeského kraje, se dosud podařilo odstranit zhruba třetinu. Loni kraj do bezprostředních opatření investoval na sto miliónů korun. Letos byly zahájeny práce na 21 ze 34 stržených mostů, devět z nich bude ještě letos dokončeno. Záměrem zůstává odstranit všechny povodňové škody (na mostech a komunikacích) do roku 2005.

připravila redakce